

Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 31.08.2009, sp. zn. 33 Cdo 1450/2008, ECLI:CZ:NS:2009:33.CDO.1450.2008.1

Číslo: 79/2010

Právní věta: Je-li dlužník v prodlení s plněním peněžitého dluhu, má věřitel právo na úroky z prodlení i za den, v němž dluh splněním zanikl.

Soud: Nejvyšší soud

Datum rozhodnutí: 31.08.2009

Spisová značka: 33 Cdo 1450/2008

Číslo rozhodnutí: 79

Číslo sešitu: 7-8

Typ rozhodnutí: Rozsudek

Hesla:

Předpisy:

Druh: Rozhodnutí ve věcech občanskoprávních, obchodních a správních

Sbírkový text rozhodnutí:

Žalobkyně se po žalované domáhala zaplacení úroků z prodlení ve výši 10 % ročně z částky 70 000 Kč za dobu od 27. 8. 2000 do 18. 11. 2005, jež vyčíslila částkou 36 585,18 Kč. Uváděla, že žalované, která nesplnila podmínky sjednané ve smlouvě o poskytnutí státního příspěvku na individuální bytovou výstavbu ze dne 26. 7. 1990, vznikla povinnost poskytnutý příspěvek vrátit do 26. 8. 2000, avšak učinila tak až 18. 11. 2005.

O k r e s n í s o u d ve Znojmě rozsudkem ze dne 27. 9. 2006 uložil žalované povinnost zaplatit žalobkyni 2134,52 Kč do tří dnů od právní moci rozsudku a v částce 34 450,66 Kč žalobu zamítl; žalobkyni uložil nahradit žalované náklady řízení.

K r a j s k ý s o u d v Brně rozsudkem ze dne 7. 1. 2008 rozhodnutí soudu prvního stupně v napadeném zamítavém výroku ve věci samé a ve výroku o nákladech řízení potvrdil a žalobkyni uložil nahradit žalované náklady odvolacího řízení.

Soudy obou stupňů vyšly ze zjištění, že žalovaná a její manžel uzavřeli dne 26. 7. 1990 s Okresním národním výborem ve Z. smlouvu o poskytnutí státního příspěvku na individuální bytovou výstavbu občanům podle vyhlášky č. 136/1985 Sb., o finanční, úvěrové a jiné pomoci družstevní a individuální bytové výstavbě a modernizaci rodinných domků v osobním vlastnictví, ve znění účinném do 23. 11. 1990 (dále jen „vyhláška č. 136/1985 Sb.“), ve výši 70 000 Kč. Žalovaná se v článku 4 smlouvy zavázala výstavbu dokončit tak, aby kolaudační rozhodnutí nabylo právní moci nejpozději do deseti let od uzavření smlouvy. V článku 6 smlouvy si smluvní strany sjednaly povinnost stavebníků oznámit

neprodleně národnímu výboru skutečnost, že nedodrželi některou z podmínek uvedených ve smlouvě a příspěvek do třiceti dnů poté národnímu výboru vrátit. Stavba nebyla ve stanovené lhůtě zkolaudována. Žalobkyně dopisem ze dne 12. 10. 2004 vyzvala žalovanou, aby vrátila 70 000 Kč ve lhůtě do 11. 11. 2004; uvedená částka byla na účet žalobkyně připsána 18. 11. 2005. Článek 6 smlouvy soudy vyložily tak, že v něm nebyla lhůta k vrácení poskytnutého příspěvku pro případ porušení povinnosti stanovené v článku 4 řádně sjednána. Tato lhůta nebyla stanovena ani právním předpisem nebo určena v rozhodnutí. Odvolací soud nato ve shodě se soudem prvního stupně uzavřel, že žalovaná byla proto povinna splnit dluh prvního dne poté, co byla o plnění věřitelem požádána (§ 563 zákona č. 40/1964 Sb., občanského zákoníku, ve znění pozdějších předpisů), takže splatnost částky 70 000 Kč nastala 11. 11. 2004, dokdy ji měla žalovaná podle výzvy žalobkyně vrátit. Nárok žalobkyně na úroky z prodlení je proto důvodný pouze za dobu od 12. 11. 2004 do 17. 11. 2005, a to ve výši 3 % ročně, což odpovídá dvojnásobku diskontní sazby stanovené Českou národní bankou a platné k prvnímu dni prodlení, tj. k 12. 11. 2004 (§ 517 odst. 2 obč. zák. ve spojení s nařízením vlády č. 142/1994 Sb., ve znění účinném do 27. 4. 2005). Odvolací soud neshledal nesprávným ani právní závěr soudu prvního stupně, že za den 18. 11. 2005 žalobkyni úroky z prodlení nepřísluší, neboť v tento den již byla pohledávka uhrazena.

Rozsudek odvolacího soudu napadla žalobkyně dovoláním, v němž ohlašuje dovolací důvody uvedené v ustanovení § 241a odst. 2 písm. a) a b) zákona č. 99/1963 Sb., občanského soudního řádu, ve znění pozdějších předpisů (dále též jen „o. s. ř.“). Namítá zejména nesprávnou interpretaci obsahu smlouvy, přičemž prosazuje, že v článku 6 byla náležitě sjednána splatnost závazku stavebníka vrátit poskytnutý státní příspěvek tak, že dnem splatnosti je den porušení některé z podmínek smlouvy plus třicet dnů poté. Podle dovolatelky proto nebyl prostor pro aplikaci ustanovení § 563 obč. zák., ale prvním dnem prodlení byl den 27. 8. 2000. V návaznosti na nesprávně určený počátek prodlení pak byla chybně stanovena i výše úroků z prodlení, která k 27. 8. 2000 činila 10 % (dvojnásobek diskontní sazby 5 %). Vedle toho dovolatelka namítá, že má právo na úroky z prodlení i za den 18. 11. 2005, tj. za poslední den prodlení, neboť až tímto dnem byl dluh v souladu s ustanovením § 567 odst. 2 obč. zák. splněn. Navrhla proto, aby dovolací soud rozhodnutí odvolacího soudu zrušil a věc mu vrátil k dalšímu řízení.

Žalovaná se k dovolání vyjádřila tak, že souhlasí s rozsudkem odvolacího soudu a zcela se ztotožňuje s jeho závěry. Dovolatelka se podle žalované toliko uchyluje ke spekulativní interpretaci klíčového ustanovení smlouvy. Navrhla, aby dovolací soud dovolání zamítl.

N e j v y š š í s o u d zrušil rozhodnutí soudů obou stupňů a věc vrátil soudu prvního stupně k dalšímu řízení.

Z odůvodnění:

Nejvyšší soud věc projednal podle občanského soudního řádu ve znění účinném do 30. 6. 2009 (čl. II, bod 12. zákona č. 7/2009 Sb.).

Dovolání je přípustné, protože směřuje proti rozhodnutí, které má ve věci samé po právní stránce zásadní význam (§ 237 odst. 1 písm. c/, odst. 3 o. s. ř.); ten je dán tím, že odvolací soud posoudil otázku doby prodlení a výše úroků z prodlení v rozporu s hmotným právem.

Právní posouzení je ve smyslu § 241a odst. 2 písm. b) o. s. ř. nesprávné, jestliže odvolací soud posoudil věc podle právní normy, jež na zjištěný skutkový stav nedopadá, nebo právní normu, sice správně určenou, nesprávně vyložil, případně ji na daný skutkový stav nesprávně aplikoval.

Pro posouzení počátku prodlení žalované a na to navazující výše úroků z prodlení je zásadní vyřešení otázky splatnosti závazku žalované vrátit poskytnutý státní příspěvek.

Nejvyšší soud ve svém rozsudku ze dne 28. 5. 2009, sp. zn. [33 Cdo 1337/2007](#), zdůraznil, že v případě smluv o poskytnutí státního příspěvku na individuální bytovou výstavbu podle vyhlášky č. 136/1985 Sb. šlo o „podmíněně nenávratné finanční prostředky“ poskytované státem za účelem podpory snah občanů zajistit si vlastní bydlení a vyložil, že podmínky, za kterých stát zastoupený příslušným státním orgánem občanům příspěvek poskytl (čerpat finanční prostředky jen na úhradu nákladů spojených s výstavbou, dosáhnout právní moci kolaudačního rozhodnutí nejpozději do 10 let od uzavření smlouvy, užívat dům k trvalému bydlení a nepřevést jej na jiného po stanovenou dobu), představovaly odkládací podmínku (§ 36 obč. zák.), neboť až do doby porušení smluvních povinností stavebníky je povinnost vrátit poskytnutý příspěvek netížila. Porušením závazku výstavbu dokončit tak, aby kolaudační rozhodnutí nabylo právní moci nejpozději do deseti let od uzavření smlouvy, došlo k naplnění odkládací podmínky, na kterou bylo případné vrácení příspěvku vázáno, a žalobkyni vzniklo bez dalšího dnem následujícím po uplynutí dohodnuté desetileté lhůty právo na vrácení poskytnutého příspěvku.

V souzené věci tedy žalobkyni vzniklo právo na vrácení poskytnutého příspěvku dne 27. 7. 2000, a ode dne 28. 7. 2000 pak byla žalovaná v prodlení se splněním tohoto dluhu. Vycházel-li odvolací soud z toho, že žalobkyni právo na vrácení poskytnutého příspěvku vzniklo podle § 563 obč. zák. až na základě výzvy žalobkyně uplynutím k tomu určené lhůty, tj. 11. 11. 2004, stanovil počátek prodlení žalované v rozporu s § 36 odst. 1 a odst. 2, větou první, § 122 odst. 2 a § 517 odst. 1, větou první, obč. zák. Jelikož odvolací soud chybně určil počátek prodlení žalované, není správné jeho rozhodnutí ani v otázce výše úroků z prodlení. Podle § 517 odst. 2, části věty za středníkem, obč. zák. a podle § 1 vládního nařízení č. 142/1994 Sb. ve znění účinném do 27. 4. 2005 (čl. II vládního nařízení č. 163/2005 Sb.) činila ke dni 28. 7. 2000 jejich výše 10 % (dvojnásobek diskontní sazby 5 %).

Ani právní posouzení konce prodlení žalované, k němuž v dané věci dospěl odvolací soud, není správné.

Podle ustanovení § 517 odst. 1, věty první, odst. 2 obč. zák. má věřitel právo požadovat od dlužníka, který je v prodlení, neboť svůj dluh řádně a včas nesplnil, vedle plnění úroků z prodlení (není-li povinen platit poplatek z prodlení). Toto právo přísluší nepochybně i věřiteli, jehož pohledávku splnil dlužník byť jen jeden den po uplynutí lhůty splatnosti, neboť se nejednalo o splnění včasné a dlužník se ocitl v prodlení, i když v tento den dluh splnil; jinými slovy, tento den je prvním a současně posledním dnem prodlení. Nezbyvá než uzavřít, že až den, v němž dluh splněním zanikl, je posledním dnem prodlení, a proto je dlužník povinen ještě i za tento den zaplatit věřiteli úroky z prodlení.

V souzené věci bylo nesporné, že částka 70 000 Kč byla na účet žalobkyně připsána dne 18. 11. 2005, tímto dnem dluh žalované zanikl (§ 567 odst. 2 obč. zák.) a tento den byl posledním dnem prodlení žalované. Žalobkyně má proto právo na úroky z prodlení i za tento den.

Jelikož dovolací důvod podle § 241a odst. 2 písm. b) o. s. ř. uplatnila dovolatelka po právu, Nejvyšší soud – aniž nařizoval jednání (§ 243a odst. 1, věta první, o. s. ř.) – napadené rozhodnutí zrušil (§ 243b odst. 2, část věty za středníkem, o. s. ř.). Protože důvody, pro které bylo zrušeno rozhodnutí odvolacího soudu, se vztahují i na rozhodnutí soudu prvního stupně, zrušil Nejvyšší soud v zamítavém výroku ve věci samé i v závislém výroku o náhradě nákladů řízení i toto rozhodnutí a (v tomto rozsahu) věc vrátil soudu prvního stupně k dalšímu řízení (§ 243b odst. 3, věta druhá, o. s. ř.).